

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-11-03

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, regeringsrådet Carina Stävberg och justitierådet Ella Nyström.

Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

Enligt en lagrådsremiss den 21 oktober 2010 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen,
2. lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut,
3. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, och
4. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Marie Skåninger.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Syftet med den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen är att genomföra rådets rambeslut 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande. Lagen ska omfatta både det fallet att svenska förverkandebeslut sänds över till en annan medlemsstat för verkställighet där och det fallet att utländska förverkandebeslut sänds över till Sverige från en annan medlemsstat för verkställighet här. Kronofogdemyndigheten ska vara behörig att dels ansöka om verkställighet av svenska förverkandebeslut i annan medlemsstat, dels pröva om det finns förutsättningar att erkänna och verkställa utländska beslut om förverkande. De andra lagförslagen innehåller vissa följdändringar.

I huvudlagförslaget används i flera hänseenden inte någon enhetlig terminologi. Således preciseras ibland att det är fråga om ett *utländskt* beslut men lika ofta används endast ordet beslut även om det torde vara ett utländskt avgörande som avses. Detta gör sig särskilt gällande i 3 kap., där redan kapitelrubriken anger vad för slags beslut det är fråga om. Möjligen kan man då nöja sig med att endast använda ordet beslut i kapitlets bestämmelser. Vidare används i vissa fall termen "uppskov" men i andra fall uttrycket "skjutas upp" beträffande samma företeelse (se t.ex. 3 kap. 8 § tredje stycket, 9 § och 13 §). Lagrådet rekommenderar här ordet "uppskov", som i verbform kan ges lydelsen "besluta om uppskov". Jfr "skjuta upp" och "uppskjutande". Enligt Lagrådets mening bör också ordet "medlemsstat" användas i lagtexten i fall, där denna begränsning är avsedd, och inte ersättas med enbart ordet "stat" (se 3 kap. 10 § och 17 § tredje stycket).

Förslaget till lag om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

1 kap. 2 §

I paragrafen anges vilka svenska beslut om förverkande som omfattas av den aktuella lagen. Uppräkningen i första stycket punkten 2 avslutas med beslut om förverkande som avser egendom "som någon tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som varit föremål för brott". För att tydliggöra att de inom citat angivna fallen avser andra än de som tidigare räknats upp i punkten 2 föreslår Lagrådet att bestämmelsen får följande lydelse:

2. som avser egendom som använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, som frambragts genom brott, vars användande utgör brott, som någon annars tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som annars varit föremål för brott.

1 kap. 4 §

Lagrådet har i ett flertal tidigare yttranden kritiserat den utformning av en informationsbestämmelse som används i paragrafen. Eftersom Lagrådets synpunkter hittills inte haft någon synbarlig effekt på lagstiftningsarbetet, har Lagrådet under senare tid låtit konstruktionen passera i flera lagförslag utan att lämna några kommentarer. I det aktuella lagförslaget har det emellertid tillkommit en omständighet som gör det befogat att än en gång påpeka det olämpliga i att konstruera en informationsbestämmelse på sådant sätt som om det vore fråga om en kompetensregel. Lagförslaget innehåller nämligen också två bestämmelser (2 kap. 1 § första stycket första meningen och 3 kap. 4 §) som är avsedda att vara ordinära kompetensregler och som konstruerats på det för dessa

regler karakteristiska sättet. Enligt Lagrådets mening bör bestämmelsen i 1 kap. 4 § språkligt sett skilja sig från de egentliga kompetensreglerna och därför förslagsvis ges följande lydelse:

Bestämmelser om verkställighet av denna lag kan finnas i förordning som har meddelats av regeringen eller i föreskrifter som har meddelats av den myndighet som regeringen har bestämt.

I sammanhanget vill Lagrådet också påpeka att rubriken Verkställighetsföreskrifter till 1 kap. 4 § är mindre väl vald, eftersom de flesta föreskrifterna i den föreslagna lagen handlar just om verkställighet, dock naturligtvis i en annan betydelse än vad ifrågavarande rubrik är avsedd att ge uttryck för.

2 kap. 3 §

Lagrådet föreslår att första stycket förtydligas och ges följande lydelse:

När ett beslut om förverkande sänds över för verkställighet till en annan medlemsstat, får Kronofogdemyndigheten inte tillåta att verkställigheten i den andra medlemsstaten sker genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

2 kap. 4 § och rubriken till bestämmelsen

Enligt bestämmelsen får fortsatt verkställighet av ett beslut om förverkande äga rum i Sverige, även om beslutet har sänts över för verkställighet till en eller flera medlemsstater. Bestämmelsen kan läsas så att verkställighet av beslutet ska ha påbörjats här i landet innan beslutet får sändas över till en annan medlemsstat för verkställighet där. Vid föredragningen har dock framkommit att någon första verkställighetsåtgärd inte behöver ha vidtagits i Sverige innan

beslutet sänds över till annan medlemsstat. Lagrådet föreslår att ordet "fortsatt" i såväl bestämmelsen som rubriken närmast före bestämmelsen utgår.

2 kap. 5 §

Lagrådet hänvisar till vad som anförts under 2 kap. 4 § beträffande ordet "fortsatt" och föreslår att paragrafen ges en enklare utformning. Den kan förslagsvis ges följande lydelse:

Om ett beslut om förverkande avseende ett penningbelopp har sänts över till flera medlemsstater för verkställighet eller om verkställighet av beslutet sker i Sverige, ska Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

3 kap. 2 §

Lagrådet föreslår att första stycket förtydligas och ges följande lydelse:

Verkställighet av ett beslut om förverkande får inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Rubriken till 3 kap. 4 §

Rubriken har lydelsen: Behörig myndighet och hur förfarandet inleds. I 4 § anges endast vilken myndighet som är behörig. Det är först i 5 § som regleringen av förfarandets inledning tar sin början. Rubriken bör därför delas upp så att rubriken till 4 § blir Behörig myndighet och till 5 § Hur förfarandet inleds.

3 kap. 8 §

I första stycket förekommer ordet "beslut" i två betydelser. Det kan vara dels det utländska beslutet om förverkande, dels Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring. Det blir därför oklart vilket beslut som avses i andra meningen av första stycket och som således ska gälla omedelbart. Av denna anledning bör ordet "beslutet" bytas ut mot "verkställbarhetsförklaringen".

Vad gäller tillämpningen av andra stycket punkten 3 kan det bli svårt att inse vilken situation som avses med skrivningen "hur beslutet ska verkställas, om det finns flera beslut om förverkande". För att få fram den rätta innebörden bör orden "flera beslut" bytas ut mot "andra beslut".

3 kap. 12 §

Den föreslagna bestämmelsen kan förstås så att Kronofogdemyndigheten efter eget gottfinnande skulle kunna sätta ned det ifrågavarande beloppet försåvitt de angivna förutsättningarna är uppfyllda. Detta torde dock inte vara avsikten utan denna torde vara att myndigheten endast får sätta ned beloppen i relation till den betalning eller verkställighet som skett. Lagrådet föreslår att huvudsatsen i första meningen ges följande lydelse:

... ska Kronofogdemyndigheten i samma mån sätta ned det belopp för vilket verkställighet får ske.

3 kap. 13 §

Enligt paragrafen får Kronofogdemyndigheten besluta att verkställighet av ett beslut om förverkande ska skjutas upp på viss tid. Enligt första stycket punkten 2 gäller detta bl.a. om egendomen redan har

förklarats förverkad. Av författningskommentaren framgår att bestämmelsen avser sådana situationer där det redan pågår ett förfarande i Sverige beträffande viss egendom och att det t.ex. kan röra sig om ett svenskt beslut om förverkande av egendomen. Enligt Lagrådets mening är det dock oklart vad som menas med att "egendomen redan har förklarats förverkad". Den för Lagrådet närmast till hands liggande tolkningen är att det torde vara ett svenskt beslut om förverkande som åsyftas där verkställigheten av beslutet ännu inte har påbörjats. Om avsikten är att bestämmelsen ska läsas på detta sätt, bör dock skrivningen förtydligas.

Bestämmelsen i första stycket punkten 3 avses motsvara fall där den verkställande staten handlägger två eller flera beslut om förverkande av ett penningbelopp mot samma fysiska eller juridiska person och den berörda personen inte har tillräckligt med resurser i den verkställande staten för att alla beslut ska kunna verkställas (artikel 11 första strecksatsen). Enligt författningskommentaren till punkten 2 kan det översända förverkandebeslutet avse ett penningbelopp där den egendom som redan är föremål för handläggning i Sverige måste tas i anspråk för att det utländska beslutet ska kunna verkställas. I sammanhanget kan ifrågasättas om inte ett "penningbelopp" ska anses som egendom enligt definitionen i artikel 2 d) (se 3 kap. 17 §). Enligt Lagrådets mening torde bestämmelsen i punkten 2 vara tillämplig även på de situationer som anges i punkten 3. Den sist nämnda punkten är i sådant fall överflödigt och kan utgå.

Av andra stycket framgår, genom en hänvisning till 9 §, att ett beslut om uppskov ska innehålla skälen för beslutet. Denna upplysning behövs inte. Någon sådan upplysning finns för övrigt inte i anslutning till 10 och 11 §§ som reglerar beslut att inte meddela verkställighetsförklaring.

Mot bakgrund av det ovan anförda och med vissa redaktionella ändringar föreslår Lagrådet att paragrafen ges följande lydelse:

Kronofogdemyndigheten får besluta om uppskov på viss tid med verkställigheten av ett beslut om förverkande om

1. verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott,
2. egendomen har förklarats förverkad enligt ett svenskt beslut om förverkande eller är föremål för verkställighet av ett beslut om förverkande eller ett beslut för att säkerställa en sådan verkställighet,
3. verkställigheten innebär en risk för att det penningbelopp som anges i beslutet kommer att överskridas på grund av samtidig verkställighet av beslutet i andra medlemsstater, eller
4. det är nödvändigt att helt eller delvis översätta beslutet.

Tiden för uppskov enligt denna paragraf får förlängas. Kronofogdemyndigheten får besluta att vidtagna verkställighetsåtgärder ska återgå. När skälen för uppskov har upphört ska verkställigheten återupptas.

3 kap. 15 §

Under föredragningen upplystes om att man i allra görligaste mån velat undvika att en annan medlemsstats myndighet skulle behöva "begära" att förverkandebeslut skulle verkställas i vårt land. Lagrådet vill dock påpeka att det kan finnas regler där ordet trots allt måste användas så att innebörden inte blir en annan än den åsyftade. I första stycket punkten 6 föreslås en bestämmelse om att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas om verkställigheten av beslutet om förverkande återkallas. Med hänsyn till att det är Kronofogdemyndigheten som ska genomföra verkställigheten kan man fråga sig vem det egentligen är som ska återkalla denna åtgärd. Föremålet för återkallelsen är naturligtvis den andra medlemsstatens begäran eller, om man så vill, framställning om verkställighet av förverkandebeslutet, vilket bör framgå tydligt av bestämmelsen.

3 kap. 17 §

När det i paragrafen talas om egendom görs inte något undantag för det fall att egendomen består av penningmedel. Detta får vissa egendomliga konsekvenser, nämligen att sådana medel skulle kunna säljas eller förstöras. Om man vill undvika att sådana åtgärder skulle vara möjliga att vidta i fråga om penningmedel, skulle ett förtydligande kunna införas i paragrafen av förslagsvis följande lydelse:

Annan sådan egendom än penningmedel som erhållits vid verkställigheten ska säljas.

Förslaget till lag om ändring i lagen om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut

3 kap. 19 §

Enligt paragrafens andra stycke punkten 1 ska åklagaren vidarebefordra ett beslut om förverkande till Kronofogdemyndigheten, om beslutet har sänts över av behörig myndighet i en annan medlemsstat. Bestämmelsen kan läsas så att det ankommer på åklagaren att pröva om översändandet har skett av en behörig myndighet. Vid föredragningen har uppgetts att någon sådan prövning inte ska ske. Lagrådet föreslår att orden "behörig myndighet" utgår.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.